

Ляскало М. О.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студент V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету ім. В.Г.Короленка*

ГОСПОДАРСЬКІ ДОГОВОРИ ЗА ДЕРЖАВНИМ ЗАМОВЛЕННЯМ

Чинне законодавство, в тому числі і ст. 183 ГК України як синоніми вживає визначення “контракт” і “договір” [1]. У Законі України “Про поставки продукції для державних потреб” сформульоване законодавче поняття державного контракту згідно з яким, державний контракт – це договір, укладений державним замовником від імені держави з виконавцем державного замовлення, в якому визначаються економічні і правові зобов’язання сторін і регулюються взаємовідносини замовника і виконавця [4].

Отже, контракт і договір – це тотожні правові категорії і їх можна вживати, як однозначні до договірних відносин між замовниками і суб’єктами господарювання, які згідно зі ст. 183 ГК України, є виконавцями державного замовлення [1].

Державними замовниками є Верховна Рада України та інші центральні органи державної влади України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, державні організації та установи, визначені законом про Державний бюджет України на поточний рік, а також державні організації та установи, уповноважені Кабінетом Міністрів України укладати державні контракти (договори) з виконавцями державного замовлення.

Виконавці державного замовлення – це суб’єкти господарської діяльності України всіх форм власності, які виготовляють і поставляють продукцію для державних потреб відповідно до умов укладеного державного контракту (договору) [2, с. 80].

Для державних контрактів, укладених на підставі державного замовлення, встановлено спеціальне правило щодо внесення змін або розірвання. Відповідно до пункту 7 статті 2 Закону України «Про поставки продукції для державних потреб» право внесення необхідних змін або припинення дії контракту в порядку, передбаченому законодавством, належить державному замовнику [2].

Пропозиція щодо внесення змін до договору або його розірвання може виходити від будь-якої сторони і має бути викладена письмово.

Дії сторін щодо внесення змін до договору або його розірвання спрямовані на зміну чи припинення правовідносин, отже, є правочином, який має відповідати загальним положенням цивільного законодавства про правочини.

Оскільки за загальним правилом господарські договори мають письмову форму, досягнута сторонами згода про зміну або розірвання договору також має бути зафіксована письмово.

Відповідно до частини 8 статті 2 Закону України «Про поставки продукції для державних потреб» та частини 2 статті 8 Закону України «Про державний матеріальний резерв» державне замовлення є обов'язковим для підприємств та організацій, заснованих повністю або частково на державній власності (державні підприємства, установи і організації, акціонерні товариства, у статутному фонді яких контрольний пакет акцій належить державі, орендні підприємства, засновані на державній власності), а також для суб'єктів господарської діяльності всіх форм власності, визнаних відповідно до чинного законодавства монополістами на відповідному ринку продукції.

Ухилення від укладення договору за державним замовленням є порушенням господарського законодавства і тягне за собою відповідальність, передбачену цим Кодексом та іншими законами. Спори, пов'язані з укладенням договору за державним замовленням, в тому числі при ухиленні від укладення договору однієї або обох сторін, вирішуються в судовому порядку.

Закон України «Про поставки продукції для державних потреб» встановлює обов'язок прийняття державного замовлення, а отже, і укладення державного контракту для певних категорій суб'єктів (виконавців), якщо виконання державного замовлення не загрожує збитків виконавцям.

Відповідно до пункту 2 статті 4 Закону України «Про поставки продукції для державних потреб» у разі необгрунтованої відмови виконавця державного замовлення від укладення державного контракту на поставку продукції для державних потреб у випадках, коли обов'язковість його укладення встановлена цим Законом, та за наявності технічних можливостей його виконання виконавець сплачує державному замовнику штраф у розмірі вартості державного контракту.

Таким чином, замовниками можуть бути не будь-які суб'єкти договорів (контрактних) відносин, що характерно при укладенні господарських договорів на основі вільного волевиявлення сторін, а також на біржах, ярмарках та публічних торгах, а суб'єкти, чітко визначені законодавством України.

Таким чином, уже на етапі формування суб'єктного складу договорів відносин з виконання замовлення проявляються особливості укладення господарських договорів за державним замовленням.

Особливістю цього виду договорів є і положення, згідно з яким держава є гарантом за зобов'язаннями державних замовників. До речі, воно не притаманне жодному виду договорів, про які говорилося раніше.

Державні замовлення формуються Кабінетом Міністрів України, міністерствами, відомствами та іншими центральними органами виконавчої

влади, які визначаються і затверджуються Кабінетом Міністрів України. Формування державних замовлень для забезпечення виконання регіональних цільових програм (поставки продукції для регіональних потреб) здійснюється Кабінетом міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями [3, с. 420].

Оскільки поставка продукції для державних потреб забезпечується за рахунок Державного бюджету України, республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів та інших джерел фінансування, що залучаються для цих потреб, то формування державним замовником державного замовлення можливе за наявності затверджених на черговий фінансовий рік обсягу та структури асигнувань [4, с.236].

Державні замовники здійснюють, виходячи з інтересів держави:

- вибір виконавців державного замовлення;
- замовлення для укладення з ними державних контрактів шляхом конкурсного відбору, що регламентується Законом України від 22 лютого 2000 року “Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти”;
- укладають з виконавцями державного замовлення договори (контракти);

Отже, укладення господарських договорів (контрактів) за державним замовленням здійснюється в два етапи: перший – це підготовчий і другий – безпосередня правова процедура укладення договору (контракту), що є ще однією із особливостей укладення господарських договорів за державним замовленням.

Господарський договір за державним замовленням укладається у формі єдиного документа, підписаного сторонами та скріпленого печатками. Аналіз чинного законодавства дає змогу дійти висновку про те, що проект договору, як правило, може бути запропонований виконавцю замовником. Адже саме він досконально обізнаний з державними потребами в продукції (видом продукції, асортиментом, кількістю тощо). Проте здійснити такі ж дії не забороняється чинним законодавством і виконавцю.

Укладення сторонами договору за державним замовленням (державного контракту) здійснюється в порядку, передбаченому ст. 181 ГК України з урахуванням особливостей, про які вже йшлося [1].

Ухилення від укладення договору за державним замовленням є порушенням господарського законодавства і тягне за собою відповідальність.

Так, у разі необґрунтованої відмови виконавця державного замовлення від укладення державного контракту, якщо обов’язковість його укладення встановлена чинним законодавством, та за наявності технічних можливостей його виконання виконавець сплачує державному замовнику штраф у розмірі вартості державного контракту.

Спори, що виникають між державним замовником і виконавцем державного замовлення при укладенні договорів (державних контрактів),

внесенні в них змін та їх розірванні, розглядаються відповідно до ст. 188 ГК України та статтями 10, 11 Господарського процесуального кодексу України [1].

Література:

1. Господарський Кодекс України [Електронний ресурс].— Режим доступу. — <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Закон України “Про поставки продукції для державних потреб” [Електронний ресурс]. — Режим доступу. — <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/493/95-вр>
3. Цивільний кодекс України: Коментар / За заг. ред. Є.О. Харитонова, О.М. Лапітенко. - Х.: Одісей, 2003. – 856 с.
4. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. / В.С. Щербина. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 480 с.

Сулім Т.

(наук. кер. – доц. Пивоварська К. Б.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

ОБМЕЖЕННЯ В РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАЦЮ У ЗВ'ЯЗКУ З СІМЕЙНИМИ ОБОВ'ЯЗКАМИ

Термін «працівники з сімейними обов'язками» вперше згадується в Конвенції МОП № 156 «Про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками», яка ратифікована Законом України від 22 жовтня 1999 р. і є частиною національного трудового законодавства. Її положення набули детального розвитку у Рекомендації № 165 «Про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками». Ст. 1 Конвенції і Рекомендація визначають коло працівників з сімейними обов'язками:

чоловіки і жінки, які мають сімейні обов'язки щодо дітей, які перебувають на їхньому утриманні;

чоловіки і жінки, які мають зобов'язання щодо інших найближчих родичів членів їхньої сім'ї, котрі дійсно потребують на їхній догляд чи допомогу.

Отже, виходячи з положень міжнародних нормативно-правових актів та законодавства України, до працівників з сімейними обов'язками слід віднести осіб, пов'язаних між собою особистими немайновими та майновими правами і обов'язками, які виникають внаслідок укладення шлюбу, кровного споріднення, факту усиновлення чи іншої форми прийняття дітей у сім'ю на виховання [4].

Конвенція МОП № 156 та Європейська соціальна хартія передбачають, що держави для забезпечення реалізації права на рівність працівників